Ympäristövaliokunta
00102 EDUSKUNTA

ymv@eduskunta.fi

LAUSUNTO 1/2

Dnro 22/2018

6.3.2017

LAUSUNTO HALLITUKSEN ESITYKSESTÄ EDUSKUNNALLE LAIKSI JÄTELAIN MUUTTAMISESTA (HE 195/2017 vp)

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry kiittää mahdollisuudesta lausua asiassa ja toteaa kunnioittavasti seuraavaa:

Esityksellä muutettaisiin yhdyskuntajätehuollon vastuunjakoa koskevia jätelain säännöksiä. Kunnille säädetty vastuu rajattaisiin pääosin vain asumisessa syntyvään jätteeseen. Kunnan hallinto- ja palvelutoiminnassa syntyvän yhdyskuntajätteen jätehuolto sekä maa- ja metsätaloudessa syntyvän vaarallisen jätteen vastaanotto ja käsittely säilyisivät kunnan vastuulla nykyiseen tapaan. Lakiin ehdotetaan uusi säännös jätelain ja julkisia hankintoja koskevan lainsäädännön yhteensovittamiseksi.

Esitys pohjautuu asiaa valmistelleen työryhmän esitykseen. Työryhmän tehtävänä oli valmistella jätelainsäädännön yhdyskuntajätehuollon vastuunjakoa koskevaa uudistusta huomioiden hallitusohjelman kirjaus ”*Muutetaan jätelakia siten, että kunnille jätelaissa annetut yksinoikeudet rajataan asumisessa syntyviin jätteisiin alueelliset erityispiirteet huomioiden.”* sekä samassa yhteydessä tarkastella jätelain ja hankintalainsäädännön yhteensovittamista, ja tehdä näitä koskevat ehdotukset vaikutusarviointeineen.

Työryhmä oli koko työskentelynsä ajan varsin erimielinen. Yhteisymmärrystä ei löytynyt työryhmälle asetettujen selvitystehtävien tarpeellisuudesta, tehtyjen vaikutusarviointien oikeellisuudesta tai esitettävien muutosehdotusten tai jatkoselvitysten sisällöstä. Erimielisyyksistä huolimatta työryhmä sai laadituksi loppuraportin, jossa ehdotettiin muutoksia kunnan vastuun rajaukseen yhdyskuntajätehuollossa sekä täsmennyksiä kunnan toissijaiseen vastuuseen liittyvään sääntelyyn (ns. TSV-palvelu). Loppuraportti ei ollut yksimielinen.

Hallituksen esityksen tavoitteena on edistää kilpailua varmistaen samalla jätelain terveyden- ja ympäristönsuojelua koskevien tavoitteiden toteutuminen ja kunnan jätehuoltopalveluiden sujuvuus sekä minimoida kunnille aiheutuva hallinnollinen taakka. Tavoite on epäilemättä haasteellinen. Kuten hallituksen esityksessä todetaan, vaikutustenarviointiin liittyy merkittäviä epävarmuustekijöitä. Ehdotetulla yhdyskuntajätehuoltoa koskevalla kunnan vastuun rajauksella ja sidosyksiköiden markkinaehtoisen toiminnan rajoittamisella on kuitenkin tunnistettu olevan *alueellisesti* merkittäviä vaikutuksia, jotka osin vahvistavat toisiaan. Muutokset tulevat vaikuttamaan niin jätehuoltomarkkinoihin kuin jätehuollon rakenteisiin. Hallituksen esitys ei toisin sanoen ole vaikutuksiltaan pieni, vaan voi olla, että vaikutukset ovat osin ennalta-arvaamattomia ja sen vuoksi jatkossa tarkasti virkatyönä seurattavia. MTK ehdottaa, että eduskunta asettaa lakiuudistukselle selkeän jälkiseurantavelvoitteen vastuuministeriön toimesta.

MTK kannattaa sitä, että jätelakiin lisätään selvä poikkeus hankintalain kirjauksista sidos- ja hankintayksiköitä koskien. Hallituksen esitys sisältää kunnan jätehuollon toimialaa koskevaksi sidosyksikön markkinaehtoisen toiminnan ulosmyyntirajaksi 10 prosenttia vuoden 2029 loppuun saakka. Vuodesta 2030 eteenpäin pysyvä ulosmyyntiraja olisi 5 prosenttia. Sidosyksikön määritelmään ei sisällytettäisi hankintalain 500 000 euron ylärajaa. MTK kannattaa erityisesti tarkan euromääräisen ylärajan poistamista. Niin sanotun ulosmyyntiprosentin alueellisia vaikutuksia tulee arvioida lähitulevaisuudessa uudelleen.

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
PL 510 (Simonkatu 6) • 00101 Helsinki
Puhelin 020 4131 • Faksi 020 413 2403
Y-tunnus 0215194-5 • www.mtk.fi

Central Union of Agricultural Producers and Forest Owners (MTK)
PO Box 510 (Simonkatu 6) • FI-00101 Helsinki
Telephone +358 20 4131 • Fax +358 20 413 2403
Business code 0215194-5 • www.mtk.fi

Maaseudulla toimivien pienten ja keskisuurten yritysten näkökulmasta hallituksen esitys on syy huoleen. MTK korostaa, että jätehuoltopalveluiden tulee olla välttämättömyyspalveluluonteensa vuoksi saatavilla ympäri Suomen kohtuulliseen hintaan. Tämä tarkoittaa haja-asutusalueella toimivien osalta sitä, että kunnalla on oltava realistiset mahdollisuudet täyttää jätelain mukainen toissijainen jätehuoltovelvollisuutensa. Hallituksen esityksen sivulla 13 arvioidaan, kuinka markkinaehtoisen ulosmyynnin liian tiukka rajaaminen voisi heikentää kunnan mahdollisuuksia tarjota ns. TSV-palvelua. ”*Markkinaehtoinen toiminta auttaa kunnan jätehuoltoyhtiöitä ylläpitämään valmiuttaan toissijaisen jätehuoltovelvollisuuden nojalla tarjottavaan palveluun, jonka määrää ja laatua on vaikea muuttuvissa markkinatilanteissa ja olosuhteissa riittävällä varmuudella ennakoida.”*

Asian valmistelun edetessä tieto on lisääntynyt ja vaikutustenarvioita on onnistuttu tarkentamaan, mutta taajamien ulkopuolella sijaitseviin pieniin yrityksiin, silloin kun ne ovat *jätteen haltijan* roolissa, on alun alkaen tunnistettu lakimuutoksen negatiiviset vaikutukset, eikä tilanne on siitä muuttunut. Negatiivisena vaikutuksena on tunnistettu (s. 14) jätehuoltokustannusten nousu. Eduskunnan on pystyttävä takaamaan, että lakimuutoksesta ei synny vaikutuksia, joita sillä ei alun alkaenkaan ole tarkoitettu olevan.

Helsingissä 6 päivänä maaliskuuta 2018

MAA- JA METSÄTALOUSTUOTTAJAIN KESKUSLIITTO MTK RY

Antti Sahi
Toiminnanjohtaja

Minna Ojanperä
Lakimies